

ԻՐԱՎՈՐՆՔ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

Ա. ՏԱՐԻ	ԵՐԵՎԱՆԻ 24 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1896	ԹԻԻ 32
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ներկայ 1896 տարեկանի Պոչկարիոյ համար տարեկան 8 ֆր " " 1/2 " 4 " " " 1/4 " 2 " Արտատպանի համար " 10 " " " 1/2 " 5 " Կանխիկ վճարելի	Նախակ դրամ եռայլն խրկել հետեւեալ հասցեով ԽՐԱՏԱՐԱԿՈՒՆ ԻՐԱՎՈՐՆՔ ՀԱՐԱՆԱ (ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ) Редакция на вѣстникъ „Иравункъ“ ВАРНА (България).	Rédaction du journal „Iravounk“ VARNA (Bulgarie)

«ԻՐԱՎՈՐՆՔ»Ի Բ. ՏԱՐԵԾՐԶԱՆԸ

Ներկայ թիւով կը վերջանայ իրաւունքի առաջին (1896) տարեկանը և յաջորդ թիւով կ'սկսի իր երկրորդ տարեկանը:

Իրաւունք ընթացիկ տարւոյ սկիզբէն իր երկարատեւութեթ լոյս տեսաւ մինչև փետրուար ամսոյ վերջը, երբ աղետալի հրդեհ մը եկաւ ոչնչացնել թերթին գրերն ու գործիները, որով ոչ միայն նորաւոր ծախքերու ենթարկուեցանք, այլև ուրիշ ձախող պարագաներ մեզ նիւթական, անանկալ ֆաբրիկայի պատճառեցին և հազիւ թոյլտարեցին մեզ յունիս ամսոյ մէջ վերահաստատուել մեր լրագրիւրը իր շարաթաթերթ, որպէս կը փափաքէր մեր ընթերցողներուն մէկ կարեւոր մասը:

Երկարատեւութեթին շարաթաթերթի վերածմամբը խմբագրական աշխատութեթը և ծախքերը կրկնապատկեցան և որովհետեւ հրատարակութեան ընդհատմամբ մեր աշխատութեան տարին 7 1/2 ամիսի իշած էր (մէկ ամիս հաշուելով յունուարն ու փետրուարը, ուր չորսթիւեր միայն լոյս տեսան), երկարատեւութեթին գնոյն վրայ միայն երկու ֆրանք աւելցնելով՝ 1896 տարեկանին բաժնեգին որոշեցինք 8 ֆրանք Պուլկարիոյ և 10 ֆրանք արտասահմանի համար և խոստացանք միանգամայն ջանալ թերթին ծաւալը զգալապէս մեծցնելու: Այս խոստումը կատարուած կը համարենք 13 Շարաթական ցաւերուածներու հրատարակութեամբ, զոր ձրի զրկեցինք մեր բաժանորդներուն:

Խորի՛ն շնորհակալութիւն այն անձերուն, որոնք իրենց բաժանորդագրութեամբ, անձնուէր աշխատակցութեամբ և բարեացակամ խորհուրդներով քաջալերեցին մեր ձեռնարկը և գերացուցին մեզ թեւակոխել երկրորդ տարեկանին հետգհետեւ աւելի մեծ քաջալերութեան արժանանալու յուսով, իրաւունքի խմբագրական ոյժերը տակաւ աւելի զօրացնել ջանալու և նոյն ուղղութեան մէջ յարատեւելու առաջադրութեամբ:

Դժբաղդապէս ունեցանք ընթերցողներ ալ, որոնք մեզ կ'երեւի թէ՛ ամենատարրական պարտաճանաչութեան դէմ՝ գործեցին, թերթը շարունակ ստանալէ յետոյ՝ մերժելով բաժնեգինը վճարել, երբ զայն պահանջեցինք տարւոյն վերջերը: Ուղղամիտ ընթերցողին կը մնայ այսօրինակ վարմունք մը որակելու հոգը:

Յաւալիկայ տարեկանին մէջ պիտի շարունակենք մեր թերթը զրկել վերջացող տարիին վճարող բաժանորդներուն: Եթէ կան իրենց մէջ այնպիսիներ, որ այլեւս չեն փափաքիր ստանալ իրաւունքը, թող հաճին զայն ետ գրկել մեզ՝ Բ. տարեկանի առ առաւելն երեք թիւերը ստանալէ յետոյ: Ուրիշ խօսքով, անոնք որ առաջին երեք թիւերը կ'ստանան և թերթը իր մերժումով՝ եւ չեն զրկել մեզ, իբր բաժանորդ պիտի նկատուին:

Փափաքելով յաւալիկայ տարիին լաժնորդագրութիւնը համեմատաբար աւելի դիւրամուտչելի ընել քան նախորդ տարեկանինը, 1897 տարիին բաժնեգին որոշեցինք 10 ֆրանք Պուլկարիոյ և 12 ֆրանք արտասահմանի համար և կը խոստանամք, եթէ մեր Պատաշգայինները չզլանան մեզ հարկաւոր քաջալերութիւնը, քանի մ'ամիս ետքը Շարաթական ցաւերուածը կրկնապատիկ ծաւալով լոյս հանել և զայն հրատարակութեան օրը, առանձին զրկել բաժանորդներուն և ոչ, ինչպէս ցարդ, թերթին հետ միասին: Այսպիսի կարգադրութեամբ մը իրաւունքի ընթերցողները շարաթը մէկ ու կէս թերթ և երկու անգամ լուրեր ստացած պիտի ըլլան ազգային կամ քաղաքական:

Խմբ. «ԻՐԱՎՈՐՆՔ»Ի

ՆՊԱՍՏԻ ԳՈՐԾԸ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Թէեւ մերթ ընդ մերթ մասնաւոր տեղեկութիւններ հաղորդեցինք այն նպատի ընդարձակ գործի վրայ որուն գլուխը կը գտնուի հանրաժանութ քանատացի միւսիւ. նորուհին Միս Ֆրայլըր, լայց այսքան կարեւոր և հայեցում համար այսքան կենսական խնդրի մը մասին պարտք կը սեպենք մանրամասն և լիւրջ տեղեկութիւններ տալ, ճշգրտապէս ի հանդէս բերելու համար թէ Պուլկարիոյ նոր հայ գաղթականութեան բարոյական և նիւթական պայմանը, և թէ մեծութիւնն այն գործին որ ճիշդ ժամանակին եկաւ հաստ փրկելու համար հայ ժողովրդեան մէկ կարեւոր մասը վերահաս ահաւոր թշուառութեան մը տխուր հետեւանքներէն:

Բնականաբար նախ վառնայի գաղթականաց վիճակին վրայ պիտի ծանրանանք, անիկա ինկելով կիւրսն այս յիշակարճ գաղթականութեան և նպատի այս նախաինամական բաշխման:

Կ. Պուլկարիոյ շարգերուն արհաւիրքներէն խուսափող Հայերուն համար վառնա եղաւ առաջին խաղաղ և անվտանգ ընդունարան, ուր շուրջ 12000 հոգի եկան ապաստանել գրեթէ մէկ ամսուան ժամանակամիջոցին մէջ: Այնուհետեւ տարագրութեան հոսանքը կարմնցուց իր ուժգնութիւնը, թէեւ և զան շատեր որ ինքզինքնին անապահով զգալով Պուլկարիոյ խորտակի հանդարտութեան մէջ, շարունակեցին զալ ու իրենց փախստական եղբայրներուն վիճակից ըլլալ՝ նիւթական խեղճութիւնը նախամեծար համարելով թրքական գազանութեանց սարսափէն:

Եւ սակայն գաղթականութիւնը չըճացաւ անմիջապէս վառնայի մէջ. շատեր զբաղուած փնտռելու համար գացին ուրիշ քաղաքներ, ինչպէս Շուսի, Ռուսուք, Սիլիսթի, Սոֆիա եւն., այնպէս որ այժմ վառնայի մէջ հազիւ 8000 հայ անհատ տեղաւորուած է՝ գէթ

խմբագրութեան ուղղեալ գործիւնք ետ չեն զրկուիր և յստիար դատաւաններն միայն կը հրատարակուին ամբողջովին կամ մասամբ:

Նրանցմանց սուր 20 սանքիւմ երեքեւ աւելի անգամներու համար 20 առ 100 զեղը կը լինի:

այս ձեւով անցնելու դիտաւորութեամբ:

Անշուշտ գաղթականութեան նիւթական պայմանը ի սկզբանայնքան ցաւալի չէր սրբան այսօր. ամենէն ազատներն իսկ, քիչ բացառութեամբ, դրամ բերած էին իրենց հետ գոնէ ժամանակ մը ապրուելու չափ. Բայց անցան շաբաթներ, ամիսներ և պարպուեցան գրպանները. վհատութիւնն ու շրտարումը ընդհանուր էր: Ի՞նչ պիտի ընէին այդ դժբաղդները այնպիսի երկրի մը մէջ, որուն ամեն պայմաններուն անձանթ էին. Հիւսիսային ցուրտ հովերը սաստկապէս կը շեշտէին անթութեան վտանգին նախազգացումը: Արդեօք նախաինամութիւնը իր երեւոր լուրերովին դարձուցնէր էր աշխարհի գուցէ ամենէն թշուառ ու տառապող ժողովրդէն:

Ոչ:

Շնորհալի առաքելուհի մը կուգար յոյս ներշնչել ամեն սրտերու՝ իր ներկայութեամբ վանելով թշուառութեան և անթութեան ամեն սարսափ:

Այս առաքելուհին էր Օրիորդ Ֆրայլըր:

Բայց Ազնիւ Օրիորդին և իր կատարած դերին վրայ խօսելէ առաջ՝ հարկ է ըսել թէ տակաւին ինք վառնա ոտք չի դրած, նըպատի գործը սկզբնաւորութիւն տուած էր տեղական շրջանակի մը մէջ, որ սակայն շատ անձուկ էր և անբաւական: Բոլոր այն քաղաքներուն մէջ, ուր գաղթականները հապճեալ այցելութեամբ պարգած էին իրենց վիճակին տխուր թիւնը, տեղական մասնախումբեր կազմակերպուեցան բարեկեցիկ գասին ներկայացուցիչներէն և արդէն ձեռնարկներ և դիմումներ ըսկտած էին ըլլալ դրամ և նիւթեղէն հաւաքելու նպատակով:

Վառնայի նպատամատոյց մասնախումբը կազմուած էր հայ և օտարազգի տարրերէ միանգամայն. կառավարութեան կողմէ ալ դիւրիւթիւններ կըճծայուէի Մասնախումբի նպատակին իրականացման համար:

(Շարունակելի)

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆ

Որովհետև Դուռը որոշած է փափակել տալ թորքահայերուն Սահմանադրութեան այն տրամադրութիւնները, որոնք իրեն հաճելի չեն, երեսփոխանական ժողովը բարձր տեղիւնէ բղխող հրահանգներու հնազանդելու ստիպուած իր առաջին պրոպոզիցիան մին ըրաւ սահմանադրութեան վերաքննութեան խնդիրը:

Այսինքն Ստ' փ ան բաշայի առաջարկութեան համեմատ «Ալգ-ժողովը նկատի առնելով ազգային Սահմանադրութեան վերաքննութեան խնդիրը, վիճաբանութեամբ որոշեց զայն յանձնել նորընտիր վարչութեան, պարտ ու պատշաճ տնօրէնութիւնն ընելու, ի գլուխ հանդու համար զայն համաձայն շահուց ալգին և տէրութեան, ամեն պարագայի մէջ անփոփոխ պահելով Սահմանադրութեան հիմնական սկզբունքները:»

Այս որոշումը անհերքելապարտութիւն մ'է, որովհետև հակառակ է Սահմանադրութեան այն յօդուածին որ վերաքննութեան եզրանակ կ'որոշէ՝ ըստով:

«Ալգային սահմանադրութեան հիմնական սկզբունքն անփոփոխելի են, բայց երբ փորձառութեամբ ինչ ինչ տրամադրութեանց փոփոխութիւնը հարկաւոր դատուի, ընդհանուր ժողովը, Սահմանադրութեան հաստատութենէն հինգ տարի ետքը, վերաքննութեան Յանձնաժողով մը կը կազմէ, կրօնական և քաղաքական ժողովներէն երեքական անդամ, չորս տեսուչ խորհուրդներէն երկերկու անդամ, և ասոնցմէ զատ Ընդհ. ժողովը մէջէն կամ գրեթէ վեց հոգի ընդամենը քսան անդամ ընտրելով: Այս Յանձնաժողովը կը սահմանէ հարկաւոր դատուած փոփոխութիւններն, որ Ընդհ. ժողովը վաւերացնելէն ետքը, Բ. Դրան կը ներկայացունի և կայսերական հրամանին համեմատ կը գործադրուին:»

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԵՍԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԱՐԴԻՒՆՔ ՄԸ

Ո՛վ կրնայ ուրանալ թէ մեր բարոյական թերութեանց կարգին մէջ առաջնակարգ տեղ մը կը գրուէ եսականութիւնը, որ պատմական մասնաւոր հանգամանքներէ սնունդ և ոյժ առած է: Ասոր հետեւանքները բազմադիմի են մեր մէջ. այս անգամ կ'ուզենք անոնցմէ մէկը միայն մատնանիլ ընել, այն է անհատներու վրայ բաւական որոշ նշմարող միտում մը ազգային գործունէութեան չընթանալին մէջ ուրիշին թերութիւնները միշտ խուշորացոյցով տեսնելու, իսկ իր ան-

Օրէնքին այս տրամադրութիւնները շատ պարզ և մեկին են, սակայն Ընդհանուր ժողովը փոխանակ անոնց համեմատ շարժելու, այսինքն, իր անգամակիցներէն, վարչութեան և խորհուրդներու անդամներէ բաղկացեալ վերաքննութեան յատուկ Յանձնաժողով մը կազմելու, պաշտպէս վարչութեան կը յանձնէ խնդիրը ի պարտ ու պատշաճ տնօրէնութիւն. այս ապօրինաւորութեան նպատակը յայտնի է: Պէտք էր ամեն ինչ վարչութեան յանձնել, որպէս զի անոր նախագահը և քաղ. ժողովը հզօր ատենապետ Յարութիւն բաշա և իր համախոհներ կարենան անարգել խորհիլ ու որոշումներ տալ Երկրորդի ցանկութեանց համաձայն:

Իրաւ, Ընդհ. ժողովը որոշումը կը կրկնէ օրէնքին այն տրամադրութիւնը թէ Սահմանադրութեան հիմնական սկզբունքները անփոփոխ պահուելու են: Բայց Պատ. Երկր. իր բոլոր գիտութիւնը և Պատրիարքարանի ավտոններուն վերայ բազմադ. Դրան հայ դիւանագէտները իրենց բոլոր ճարտիկութիւնը պիտի գործադրեն որքան կարելի է, խաբեպատիր քողի մը ներքեւ ծածկելու այն հարուածները, զոր պիտի տան Սահմանադրութեան հիմնական սկզբունքներուն: Եւ եթէ քողը թափանցիկ կամ ծակոտ իսկ ըլլայ, ո՛վ պիտի յանդգնի զայն վեր առնել և իրականութիւնը մերկապարանոց ընել:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս, 19 Դեկտ.

Այստեղի հայ բանտարկեալները ամեն օր կ'արձակուին 15-20 ակուն հոգի, որոնք կ'առաջնորդուին Պատրիարքարան, հաւատարմութեան ուխտը կատարելու համար ի ներկայութեան Պատ. փոխանորդին կամ ուրիշ մի վարդապետի, որ իրենց յորդորներ կը կարգայ չնդիլ բնաւ հաւատարմութենէ առկայս. կառավարութիւնն. կարօտ արձակեալներուն գրումական նը-

ձին սեփականները բոլորովին անտես ընելու:

Կը տեսնէք պարոն մը, որ երբեմն տարինիւրով թաղական խորհուրդի մը կամ հոգաբարձութեան մը ապարդիւն անդամակիցն եղած է և այժմ պաշտօնավարող անձերու անողոք, խստապահանջ դատարիտոն է հանդիսացեր. որովհետև իր քննադատութիւնը չբղխիլ իրերու և եղելութեանց ուշադիր գիտողութենէն և կեցող թերութիւնները կամ զեղծումները բարձուած տեսնելու անկեղծ փափաքէն, գրեթէ միշտ ուղղուած կը լինի այնպիսի բանքերու դէմ, որոնք գուցէ քննադատին երեւակայութեան մէջ միայն գոյութիւն ունին, կամ այնտեղ չափազանց ծաւալ ու կարեւորութիւն ստացած են

պատառ ալ կը բաշխուի:

Ինչպէս անցեալ կիրակի Ս. Պատ. Երկր. իր քարոզին մէջ ծանոյց, բոլոր բանտարկեալները թէ Պոլսոյ և թէ գաւառներուն մէջ պիտի արձակուին մինչեւ յառաջիկայ Ծնունդի օրը:

Պատրիարքարանը տենդային գործունէութեան մէջ է. մէկ կողմէն ամեն ինչ, ժողով, զպրօցներ, հիւանդանոց, թաղական խորհուրդներու գլխավորութեան կարօտ են թէ այստեղ և թէ գաւառները, միւս կողմէն դրամական տագնապը ամենամեծ գոռաբուլթիւններ կը յարուցանէ պաշտօնական մարմիններու գործունէութեան դէմ եւ, ինչ որ ամենէն սարսափելին է, աղքատ հայ դասակարգին խեղճութիւնը չափ ու սահման չունի ու կը կարօտի անմիջական դրամանի: Այս մասին վարչութեան ջանքերը պարտիմ գովել, թէ Եւ. Դրան հանգէպ անոր ընթացքն ու ուղղութիւնը շատ քննադատելի կը գտնեմ ազգային իրաւանց և արժանապատուութեան տեսակէտով:

Գիւղերուն քարոզիչներ կը կարգուին, փակուած քանի մը դըպրօցներ վերաբացուեցան կամ մօտերս պիտի վերաբացուին. ժողովրդին համար սփոփանք մեղաւ խառնուրդի ներսնսեան վարժարանի վերաբացումը, որովհետև խառնուրդ որ արդէն ուրիշ պատճառներով հանրութեան համակրութիւնը կը վայելէր, իր կրած վերջին ահաւոր մարտիրոսութեամբ այլեւս պարզապէս նուիրական վայրի մը պատկառանքն ու զուրգուրանքը կ'ազդէ սիրտերու:

Ոստիկանութեան համաձայնութեամբ Պատրիարքարանի մէջ Յանձնաժողով մը կազմուեցաւ փախած կամ բռնի հայրենիք զրկուած ազգայիններու խանութներն ու կահկարասիները պահպանութեան ներքեւ առնելով իրենց տէրերուն հասցնելու պաշտօնով:

Ուրիշ Յանձնաժողով մ'ալ պիտի կազմուի կարօտ ազգայիններու համար հանգանակութիւն մը բանալու պաշտօնով: Պարտականութիւն է յիշել աստ թէ բողոքական

կամ որոց բուն, գլխաւոր պատճառները պէտք է փնտռել անհատական կամքն անկախ պարագաներու, օրինակ, ժողովրդային արմատացած բարքերու մէջ: Ասոր հետեւանքը յայտնի է — անհամ, անտեղի վէճեր, որոնք յաճախ կը փոխուին քնասակար պայքարներու, անձնական հակառակութեանց, որոց, աւաղ, որքան յաճախ զոհ կ'երթայ հանրային բարիքը, և ոչ թէ հակառակորդներու անձնական շահերը:

Միեւնոյն վարմունքը նշմարելի է յաճախ նաեւ վարժապետէ առ վարժապետ, քահանայէ առ քահանայ, և որ ի կարգին՝ միշտ ուրիշին աչքին չիւրը տեսնելու նոյն ջորաւոր միտումով, առանց սակայն իր սեփական աչքին գերանը տեսնելու:

և կաթոլիկ միսիօնարներ և միսիօնարահներ, ինչպէս և ուրիշ մարդասէր. Եւրոպացիներ, գովելի ջանքեր կ'ընեն հայ ազգատներուն օգնութեան հասնելու համար:

Անգլիական, ֆրանսական եւ պարսկական դեսպանները իրենց թարգմաններով փոխադարձ այցելութեան եկան Ս. Պատրիարքին, որուն Տ. Գամպօն յուսադրական խօսքեր ըրեր է բարենորոգմանց գործադրութեան մասին: Կան նշաններ որոնք կը ցուցնեն թէ ֆրանսական դեսպանատունը իր սովորականէն աւելի հոգածութիւն մը կը ցուցնէ Հայերուն և իրենց գործերուն նկատմամբ:

Սահմանադրութեան վերաքննութեան Յանձնաժողովը տագնապներ կ'անցնէ, որովհետև գոռար պիտի ըլլայ Դրան պահանջումներուն գոհացում տալ առանց ազգին իրաւունքներուն և պատրիարքական առանձնաշնորհումներուն վտանգաւոր հարուածներ տալու:

ՀԱՅ ԳԱՂՁԱԿԱՆՆԵՐԸ

Յ' Ե Գ Ի Պ Տ Ո Ս

Գահիրէէն թան լրագրին կը գրեն դեկտ. 7/19 թուականով:

— Հայերը կը շարունակեն տաւալին գալ. Պոլսէն եկող ամէն շոգենաւներով կը հասնին այստեղ և չկրնար նախատեսուիլ թէ երբ վերջ պիտի գտնէ այս ցաւալի պանդխտութիւնը: Հարուստ թէ աղքատ՝ ամենքն ալ օսմ. կայսրութեան մայրաքաղաքէն դուրս կը խուճապեն, ուր սոսկալի երկիւղներ անցուցին, և որոյ՝ ահաւոր ջարդերով արիւնաթաթախ եղած տուններն ու փողոցները այլ եւս չեն ուզեր տեսնել: Երկար ժամանակէ ի վեր Եգիպտոսի մէջ հաստատուած Հայերուն վրայ դրամի և պաշտօնի համար դիմումներ կը տեղան: Ապաստանեալներու մեծ մասը, որ Պոլսոյ մէջ բարեկեցիկ դիրք մը ունէր, այստեղ ապրուստի միջոցներէ զրկուած է: Բազմաթիւ դիմումներու շնորհիւ կարելի եղաւ զբաղում հայթալթել

Քննադատական, կամ աւելի ճիշդ, դատաւիտական այսպիսի վերաբերում մը — եթէ ներելի է այս բացատրութիւն — սահմանափակուած չէ արհեստակիցներու կամ պաշտօնակիցներու միջև, այլ կայնաւ դատակարգէ դատակարգ, մինչև իսկ քաղաքէ քաղաք, հարուստ և աղքատ, պաշտօնայ և ժողովուրդ, եկեղեցական ու աշխատհական զիրար կը քննադատեն ու կը քննադատեն փոխադարձաբար:

Ու քննադատը կը մոռնայ թէ միայն ուրիշները չեն որ պարտքեր ունին կատարելիք, այլ ինքն ալ ունի մաս մը ազգային պարտականութեանց մէջ և թէ ամեն դասակարգի ու ամեն անհատի պարտաճանաչութեամբը միայն

գրեթէ բոլոր անոնց, որոնք ձեռնարկեցին մը ունենալ: Անոնք որ միայն գրասենեակի աշխատութեան յարմարութիւն ունին, գործ չգըտան և չպիտի գտնեն: Եղիպտոսի մէջ տրամադրելի պաշտօն չը գտնուիր: Նաեւ այն վարչութիւնները, կամ պանքաները, որոնք թուրքիոյ մէջ շահեր ունին, չեն ուզեր հայ պաշտօնեայ առնելու փորձ մ'ընել, որ կրնայ անհաճոյ դիտողութեանց տեղի տալ: Խեղճ ապաստանեալները ամենատարբեր գրութեան մը մէջ են: Ի դուր կը բազմապատկուին նպաստամտոյց յանձնաժողովները և հանգանակութիւնները, որոնք անբաւական են գոհացնել կարօտելոց պէտքերը: Եւ որովհետեւ գաղթականութիւնը երթալով կաճի, խընդիր է թէ այս բոլոր փախստական հայերը ինչ կերպով պիտի կրնան ապրիլ: . . . »

ՀԱՅ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐ

(Շար. Նախորդ թիւէն եւ վերջ)

Ահաւասիկ Սօփիայէն մեզ զըրկուած նամակը զոր վերը յիշեցինք:

«Ներեցէք ինձ քանի մը խօսք ըսել Սօփիայի, Վառնայի և այլ տեղերու ապաստանեալներուն վերայ: Անգլիացիները կը զբաղին անոնցմով: Բայց Սօփիայի մէջ ոչ ոք կը մտածէ անոնց մասին, որովհետեւ ոմանք կը պատրուակեն թէ հոս եղբայրներուն մեծամասնութիւնը գիւրականաց պարոններ են: Եկողները յիշուի չափ են: ամենէն խեղճերուն օգնելու համար իրենց մէջ այնքան դրամ են. հանգանակիր են որ այժմ ամենքն ալ կարօտ եղած են: Պնացի տեսնել անգլիական ընդհ. հիւպատոս Տ. Էլիօթը, որովհետեւ, ափսոս, մենք Ֆրանսացիներս, կամչնամ ըսել թէ մեծ նշանակութիւն չունինք այս տեղ և նախաձեռնարկի մը համար մերկներուն դիմելու գաղափարը անտեղի է: Անմիջապէս քննութիւն մը բացուեցաւ. տեսանք որ 28 մարգիկ գետնի վրայ պառկած կրնայ հանրային գործերու գոհացուցիչ վիճակ մը գալ երեւան ու յարատեւել:

Անիմաստ չէ՞, օրինակի համար, դպրոցի մը անկարգ ընթացքին համար հոգաբարձութիւնը միայն պատասխանատու հրատարակել, երբ խնայէս այդ պատասխանատուութեան մասնակից ուրիշներ ալ կան, անոնք՝ որ դպրոցական տուրքը վճարել կը դժկամակին կամ կը մերժեն: Նոյնքան աւերա ու անտեղի են, փոխադարձաբար, հոգաբարձութեան մը գանգատները տուրք վճարելու մասին փոփոխութեան զեմ, երբ ինք, հոգաբարձութիւնը, դպրոցական հասոյթները գանձելու յարմարագոյն միջոցները ոչ խորհրդէ և ոչ գոր-

էին խելճ, քանի մը մեթոտարածութեամբ հիւզակի մը մէջ, որոյ ամեն կողմէն ջուր կը կաթէր: Իրենցմէ մին մահամբռն էր, իսկ միւսները կը դողդոջային իրենց՝ ամբարակ պարեգօտով և գրեթէ ամենքն ալ կոշիկ չունէին: . . . Տ. Էլիօթ անմիջապէս հրամայեց որ փայտաշէն ապաստանարան մը շինուի եկող գացող ամենէն թըշուառներուն համար, որովհետեւ ամեն օր Պոլսէն կուգան մինչեւ իսկ ոտքով: . . . Հիւպատոսը իրենց պիտի տայ նաեւ կոշիկ. հագուստ և անկողին: Բայց տակաւին կան ուրիշներ ալ որոնք նուազ արժանի չեն շահագործութեան:» (*)

Կուզեմ՝ տուն մը վարձել տանի չափ սենեակներով, որոյ վարձագինը մինչեւ մարտի վերջ պիտի արժէ 600 ֆր. նոյնչափ կը հաշուեմ անկողիններու, և 300 ֆր. հագուստի համար: Մէկ խօսքով, 1500 ֆր.ով պիտի ունենան ամեն ինչ, բացի սնունդէ, որոյ համար ուրիշ ճար մը պիտի գտնեմ: Հայր իմ, զրկեցէք այս գումարը կամ ինձ, կամ, Ֆրանսական հիւպատոսին կամ օսմ. պանքային տնօրէն Տ. Լուարի: . . .

Վերջացնելէ առաջ պէտք է որ ձեզ պատմեմ եղբայրներն մը որ կարծեմ թէ անձանթ մնացած է Ֆրանսայի մէջ և զոր բազմահոտ հայ մը ինձ հաղորդեց, Այս անձը ներկայ եղած է այն խնճոյքին, զոր Կ. Պոլսոյ հայ գաղթականութիւնը 1870 ին տուաւ ի պատիւ Չէյթունցի քաջերուն և ուր նոյն պէս ներկայ էին մեր զեսպանատան մէկ պատգամաւորութիւնը և Ֆրանսական ծախային սպաներ:

(*) Տիկինը, որոյ նամակը տեղի անձկութեան պատճառով չենք կրնար ամբողջապէս այս տեղ թարգմանել, առանց անուն տալու կը թուէ ազատ արուեստի տէր, Եւրոպայ ուսած կամ վկայեալ շուրջ 20 փախստականներ, որոց ազգանունն արուեստական ճարտարութեան, խեղճութեան և տուած զոհերուն վրայ տեղեկութիւն կուտայ: Ծ. Խ.

Ժողովրդ. Այսպէս ամեն գործի և ամեն խնդրի մէջ պարտականութիւնները փոխադարձ են: Իւրաքանչիւր գասակարգ, իւրաքանչիւր անհատ իր բաժինը նախ պարտի կատարել և ապա պահանջել որ ուրիշներն ալ իրենցը գործադրեն: Եւ անոնք, հաւատարմեք, ընթերցողներ, ունայն ու փաստակար չաղփաղփութիւն է, ինչ որ կուզէ պահուիլ օրինաւոր քննադատութեան քողին տակ:

Ազգային թերթերը նուիրական պաշտօն մ'ունին կատարելիք. աւանդ առիթ փախցնելու չեն հանդիման քաջատրեւել թէ մեր վարչական կազմութեան մեքենան, որոյ շարժող ուժը ինքնին արդէն շատ տկար է և որոյ մեծ ու փոքր գործիքներուն մէկ մասը արդէն

1870 էն քիչ մը առաջ՝ Սուլթանը տեսնելով որ իր զինուորները միշտ կը յաղթուին Չէյթունցիներէն, կ'որոշէ անոնց գէմ զրկել 200,000 զինուոր և զանոնք նուաճել: Կանոնաւոր նախճիր մը տեղի պիտի ունենար և Նաբօլէօն Գ. միջամտեց:

Երբ պատերազմը ծագեցաւ, երեք հարիւր Չէյթունցի հայեր եկան Ֆրանսա իրենց լեռնական ոսկեհիւս հագուստներով, ևսքաղաքներով և թրքական զէնքերով: Երբ իրենց հարցուեցաւ թէ ինչ կ'ուզեն, «Ֆրանսացիներուն համար մեռնիլ» պատասխանեցին: Երբ իրենց առաջարկուեցաւ զինուորագրուիլ և զէնք ստանալ, «Մենք մեր պետը և մեր զէնքերն ունինք» ըսին:

Այս հայերը Բրուսիացիներէն առին երկու զրօշակ և վեց թընդանօթ ու կռուեցան առիւծներու նման: ամենքն ալ մեռան: Երեք հարիւրէն հազիւ երկու երեք հոգի մնացին: Մէկը իր թեւը կորսնցուց, միւսը եկեղեցական մ'է և կ'ապրի դեռ, պատուոյ Լէգէոնի շքանշան ունի և Պոլսոյ մէջ կը գտնուէր կոտորածներէն քանի մը օր առաջ:

Այս ամեն մանրամասնութիւնները կարելի է ստուգել Բարիզի մէջ. և եթէ իրողութիւնը այնպէս է, ինչպէս ես կը հաւատամ պատմողին վրայ վստահութիւն ունենալով, պէտք է հրապարակել այս սքանչելի գործը որ ուրիշ շատ գործերու պէս անձանթ մնացած է մեզի: Դիւրին է տեղեկութիւն առնել Բարիզի մէջ:

Ուրիշ լրագրի չափով գրեմ եւ ղեկութիւնը, ձեզ վերապահելու համար զայն ձեր ուղած կերպով հրատարակելու հաճոյքը:

Հաճեցէք ընդունիլ եւն:»

ԿՈՍՏԱՆԻՆՊՈԼՅՈՒՍ
Օրթէլ Պիւղարի, Սօփիա
(Թէա Սէնք, Ռիւլիւ տը
Ի'Օրիան Բրէրիէն)

պակաս է կամ ժանգոտած, գործելու համար անհրաժեշտ պէտք ունի ամեն անհատի օժանդակութեան, եւ չօժանդակող ամեն մի անհատ պատասխանատու կը լինի մեքենային անգործութեան, կամ թերի գործունէութեան փաստակար հետեւանքներուն համար և թէ ամեն հայ մեր ազգային զործերուն ու վիճակին լաւ կերպարանք մը տալու մէկ առաջին պայմանը նկատելու է նախ՝ խստապահանջ ըլլալ իր անձին գէմ, քննադատել իր սեփական վարմունքը և իր պարտականութիւնները կատարած ըլլալու վկայութիւնը իր խիղճէն ստանալէ յետոյ քննադատել ուրիշին գործերը:

Ինձ կը թուի թէ նաեւ խելա հաս ու խղճամիտ անձեր պարտին

«Իրաւունք»-ը ձեւով ՊԳԸ

Ա. Ս. Պու կիւնէ գատար կազմութեամբ գապուլ իտուպտէ՝ շիմոի պէտէլինի էօտէ. մէքտէն իմթինա իտէնլէր իշիւն եաղաղընըզ հազը տըր, զիւրա կազմութեամբ էվլէլտէն իլան իթ. միշ օլտըղըմըզ իւզըէ՝ ապօնէ օլմագ արզու իթմէյէնլէր վագթըն. տա կազմութայը կէրի եօլլամայա պօրըլը իտիլէր:

Սիզին թէքլիֆ իթտիկինիզ մուէսսիր թէտպիրէ մուրաճաթ վէ կազմութա իլէ ալէնէն վէ իսմէն օլ կիպի զաթլարտան ապօնըման պէտէլինի շիմոիտէն թալէպ իթ. մէքտէն իսէ, անլարա 15 կիւն տահա վատէ վէրմեք մինասիպ տտո իտէրիլ:

Եարըն Օրթօտօքս քիլիսէսինին Ս. Ծնունդ եօրթուսը օլմասը մի. նասիպէթի իլէ մաթպաալար գա. բալը օլաճաղընտան, կազմութամբ զը պիր կիւն էվլէլ չըգարմայա մէճպուր օլմըչըզ տըր:

ՊՈԻԿԱՐԻԱ ՎԷ ԱՍՏՐԻԱ ՊԵՆՆԻՆՏԷ ՄԻԻՆԱԳՏ ՕԼԱՆ ԹԻՃԱՐԷԹ ԱՅՏՆԱՄԷՍԻ

Ախրէն Աւստրիո վէ Պուկա. ըրա պէյնինտէ իմզալանմըզ օլան թիրարէթ ահտնամէսի Պուկարիս. թանտա սէնասթլարըն թէրագգը. սընա ֆայտէլի պիր սուրէթտէ թէրթիպ օլընմըզ տըր:

Աւստրիատան Պուկարիայա կէ. լէճէք մալլէրէ պէրվէչիթ իթի կէօմ. ըրիկ թախսիս օլընմըզ տըր:

Ճամա, շէքէրէ 100 տէ 20, իւրէ տայիր մալլէրէ 10 տէ 25, եռուն լու չուկա վէ գուճալարա վէ սա. պուն վէ մումարա 100 տէ 18, պագըրտան իմալ օլընմըզ մալլէրէ 100 տէ 16 կէօմրիկ ալընաճագ տըր:

Տիքիլմիշ վէ հաղըր բուպա վէ լիպալարա՝ թարիֆէ մուճիպ 100 քիլօյա 300 ֆրանգ. այագ գապալ. ըրնա 100 քիլօկրամա 280 ֆրանգ կէօմրիկ թախսիս օլընմըզ տըր:

Պուկարիտտա իմալ ու հաղըլ օլընմայան ալաթ վէ մաթաշլա.

իրենց չըլանակին մէէ տարածելու ջանալ այս ուղիղ սկզբունքը, որուն հետեւելի այնքան օգտակար պիտի ըլլայ և հարկաւոր է մանաւանդ մեր ազգային այժման ընդհանուր դժբաղդութեանց մէջ:

Ներուի ինձ «Իրաւունք»-ի ա. մեն ընթերցողներուն ուշադրութեան ջերմապէս յանձնարարել այս տողերը որ արդիւնք են ազգային անկեղծ զգացումներու և ազգային կեանքի մէջ բազմամեայ փորձառութեան մը:

Ռուսճուք
2 Դեկտ. 1896

ըն, եանի բէնչպէր մարինաւարը վէ սաւր սրու կիպի տարածարը կէօմիւրկէր թէն իւր իտիւրէրէք 100 տէ 8 թալին օլըմըն տըր :

Ձինի, թապապ, պիւր վէ ա. տի շանագլարտան վէ իւրիւքտէն վէ եունտան էօրմէ մալլէրտէն 100 տէ 19, իսպիւրթօ վէ սաւր իշքիւրէրին 100 տէ 18 ալընաճագ տըր :

Ապսիւ վէ օգլթրօտ վէրկիւրէրի 1895 զեկտ. 18 տէ նէշր օլընան գանուն մուծիպինճէ տէվամ իտէ. ճէք տիր, հալընըդ ալապ գապլաւ լարը միւթէնա օլարապ 28 ֆր. վէ հազըր էլպիսէրէ 100 քիւօկ. րամա 30 ֆր. ալընաճագ տըր :

Իշպու թիճարէթ ահանմէսի. նին ահքեամը 1903 սէնէսինէ գա. տար մէրէիւ իճրա օլաճագ տըր :

ԱՅՎԸ ՇԱՀԱՆԵՆԻՆ

ՍԵՄԵՐԵՍԻ ՎԷ ՄԱԳՍԷՏԻ

Այվը ումումինին բէսմէն իւան օլաղը կիւնէրտէ Սթանպօլտան վիրուտ իտէն խաւաւսի մէթիւպ. լէր պունտան սօնրա առաւ ճիւքմ. իտէճէկինէ իւմիւրէր կէօսթ էրէրէք, Պուլկարիտա պուլընան մուհա. ճիւրէրին մահէլլէրինէ ալտէթ իթ. մէլէրինի թէքիթ իթմէքտէ իտի. լէր : Ֆազմթ պու հաֆթա կէլէն պիր գաշ մէթիւպլէր եէնի էնտի. շէլէր իպրապ իթմէքտէ տիրէր. եանի աֆլը շահանէ ահքեամըն. ճա՝ կիւնտէ 30-40 էրմէնի մահ. պուսէնի չըգարմագտա վէ եէմին վէրուպ, ֆօթօկրաֆլարը ալտըգ. տան սօնրա սէրպէսթ պրապմագ. տա իսէլէր տէ, 3-5 կիւն սօնրա պունշարըն էքսէրիսինի եէնիտէն թուլուպ, էնվաի պէհանէլլէրէ հապս իթմէքտէ, վէ պազըսընը տէ ալմէլէն պիլինմէգ. պիր թա. րաֆա եօլլամագտա իմիշլէր : Քէզա թիւրքէր էրմէնիլէրէ գարըն թէհ. տիւաթա տէվամ իթմէքտէ վէ գօ. գաղլարտա կէզմէքտէ իմիշլէր :

Միշլաւագարմըր - Պու հալտէ աֆլը ումումինին սէմէրէսի շու օլըն տըրքի, էքի սէնէտէն պէ. րու վահշիլիկէր իճրա իտէն իւ. լամլար ումումէն մէսուլլիլթմէն գուրթուլըն օլտուլար : Թիւրք հիքիւմէթինինտէ մագսէտի պու իտի. պու իտուսուտա պիզիմ Բաթիգհանէնին տաիի իֆա իթ. աիկի խըտմէթ ինքեալ օլընմագ(“) տօղըսը տ :

Շու սըրալարտա Սթանպօլա նիթմէկէ տէլէ իտէն միլլէթտաշ. լարըմըզա էմիլլէթէ շալան մա. լիւմաթ ալուպ տէ, օնա կէօրէ հա. րէքէթ իթմէլէրինի թափիլէ ի. տէրիգ :

ՄԻԻԹԵՆԵՎՎԻՅԷ

Աթան Թեօքէրին ինկիլիզ կա. զէթալարընա վէրտիկի թէլէկրաֆ հափաւտիլէրինէ նազարէն՝ Մ. Նէ. լիտօֆ թիւրք հիւքիւմէթինէ թագ. տիմ իթիտիկի նօթատա տէմիշ տիր. « իթթիֆագը թամմէտէ պուլը. »

Նան պէօլիւք տէվլէթլէր թալա. ֆընտան կէօստէրկէճէք թէպար. լէրէ Սուլթանըն իթ. աթ իթմէսի էլլէմ տիր. զիրա պու եօլլէ մէմա. լիքին հալի իսլահ օլաճագ տըր, վէ էկէր՝ օլընաճագ թէքիթլէրի Սուլթան գապուլ իթմէգ իսէ րէք ֆէնա հալլէրէ տիւշար օլաճագ տըր : Մ. Նէլիտօֆըն պու պէյան. նամէսի Սթանպօլ մէհաֆիլի սի. յապիյէտէ պէօլիւք թէէսիր հու. տուլա կէթիւրմիշ տիր :

Սթանպօլ էլլիլէրի հաֆթատա իքի կիւն մէճլիս իտուպ, Պապը Ալիյէ թագաթմ իտէճէքլէրի թէք. լիֆաթլարը հազգընտա միւզաք. քէրէ իթմէքտէ տիրլէր :

Ալլը պէօլիւք տէվլէթլէրին էլլիլէրի միւզաքէրէլէրի զայթ կիպի թուլմագտա օլաղլարը երլարըճա պէօլիւք էնտիշէ հու. տուլա կէթիւրմէքտէ տիր : Պու միւզաքէրէ տիրէր Լիւրուտ տէվ. լէթլէրի էլլիլէրինտէն տաիի ոլըր սաղլանմագտա տըր :

Վիլէնտան տըրնան խապէրէ նազալէն՝ Սթանպօլըն Մալիյէ վէ Տալիլիյէ նազըրլարըն տէ. կիշլիլէսինի էլլիլէր թալէպ ի. տէճէքլէր իմիշ :

Էրմէնի մուհաճիլլէրինէ խանէ թէվլի օլընմագտա Չար հաղրէթ. լէրինին իւլաթաթ վէրմիշ օլաղը Բէթրակուրկտան վիրուտ իտէն զեկտ. 19 թարիլի պիր թէլէկ. րաֆ պիլիւրմիշ տիր :

Մալիւմ օլաղը իւլրէ՝ Լիւրուտ տէվլէթլէրինին շու սըրա թիւր. քիւնըն իսլահաթընա մէշալ օլ. մալարընտան իսթիֆատէ իթմէք էֆքիարը իլէ վ. ունտըն Մաքէ. տունիս գօմիթէթի պիր միթինկ թէշքիլ իթմէք նիլլէթինտէ պու. լընըյօր :

Լիւրուտ ճէրիտէլլէրինտէ օգուն. աղընա նազարէն, Սուլթան տէվ. լէթլէրտէն թէքիթ օլընաճագ գօնրօլ ուսուլինի գապուլ իթմէ. մէք գարալարընտա պուլընարազ տէմիշ տիր. « Սօն խալիֆէ օլա. պիլիւրմ, ֆադաթ իքիւմի պիր խալիվ օլմագ ալա իսթէմէմ : »

Ի Ա Ն Է

Մէմուլլէթլէ իշիթտիկիմիզէ նազարէն՝ Մանչէսթըր թիւճճարա. նընտան Միհրան էֆ. Յովհաննէս. եան՝ մահէլլէն էրմէնի վէ ինկիլիզ թիւճճարանընտան միւթաթմէլ էլ. պիլլէր թօլլալուպ, Պուլկարիտա հիճրէթ իտէն միլլէթտաշարըմըզա իտէն օլմագ իւլրէ վառնալա կէօն. տէրմիշ տիր : Մէլքէր էլպիսէլէ. րին մէճմուլի 8 սանտըլա պալիզ օլուպ, սանտըլըն պիրիսի պուրալա եէթիշմիշ տիր : Քէզա Մանչէսթըր թիւճճարանընտան Մարաիլու էֆ. թօգաթլիւան՝ պիր սանտըգ միւս. թամէլ էլպիսէ թէտարիգ իտուպ, ալիի մալսէտի խալիլաճի իլէ, պուրալա կէօնտէրմէք իւլրէ եօլա չըգարմըն տըր :

Վ. Բ. Կ. Ա. Կ. Վալաւաւիկ Տ. Բեւրուզ Ալի. նաքի յիշատակին համար Վառնա. յի կարօտ գաղթականաց ինը. պատտ նուիրալ բրինձին քանակն է 400 քիւօ, և ոչ 40 պարկ, ինչ. պէս թիւրիմացութեամբ ծանուց. ուսած էր մեր նախորդ թուով :

Պ Ո Ւ Կ Ի Ի Ն Ք Ի

ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

(Աթանա Պալպանիք)

Սթանպօլ 23 զեկտեմբեր Եօլթըլար մինասիպէթի իլէ էլ. շիլէր մէճիլլէրինի թաաթիլ իթ. տիրէր :

Պիւտճէնին Էսապը օլաղընը Սուլթան իտուտա իթմէքտէ վէ օ. նաւիլէ իսլահաթըն իճրա օլընա. պիլլէճէկինի կէօսթէրմէքտէ տիր : Էլլիլէրին մէճիլլէրինտէ ճէր. եան իտէն միւլաքէրէլլէրին նէ. տէն իպարէթ օլաղը պիլլինմէյօր :

Սօֆիա 23 զեկտ. Սպարանիլէնի թէճէմիւսի Յուն. վար 15 է թէլէսիր օլընտը :

Պիւտճէլէր քիւմիլէն սօպրանի. էտէն գապուլ օլընմըն տըր :

Մալիյէ նազըրը թաաթընտան 1897 սէնէսի իշիւն պիւտճէտէ 800,000 ֆրանգ էքսիկ. կէօստէրիլ միշ տիր : Գամարալա թագաթմ օլընան եէնի զագօնլար գապուլ օ. լընտըլար :

Պուլկարիտան Բուսիալա կիթ. միշ օլան գապիթլէրին մէսէլէսի հալլ օլընտը. սնարտան 10 սէնէ Պուլկարիտա վէ Բուսիալա խըտ. մէթի սաքէրիլլէտէ պուլընալար իշիւն թէգարիւտ մաալը թաաթիս օլընտը :

Մէպուսլարըն (աէքիւթաթ) պիր զըսմը մահալլէրինէ ալտէթ իթաի վէ պիր գըսմը պուրտա գալար : Եէնի սէնէ մինասիպէթի իլէ՝ գօնսօլալար Բրէնա վէ Բրէնտէն հաղրէթլէրինի թէպիւրէ իթալիլէր : Բրէնտէն Մարիա Լուիզա հաղրէթ. լէրի Ֆիլիպէլի ալտէլէ իթաի. Բրէնա հաղրէթլէրինին սըհէթի պէրքէմու տըր :

ՋԱՌԻՐԷ ԲԻԱՑԱՍԸ

Վառնա 24 Դեկտ.

Պաղտալ

Վալիօն, 57-59, 50 լիպր. հէքթօլ. 10, 80-11, 10 ֆրանք Արապու, 57-61 լիպրա, հէքթօլթր 10, 50-11, 50 ֆրանք

Արքա

44-46 լիպրա, հէքթօլթ. 5-5, 20

Ֆաուշիւս

100 օգ. 22-28 ֆր. (մալա կէօրէ),

Մըսըր պաղտալը

Հէքթօլթր 5, 50-5, 90 ֆրանք. Նաթօլէոն 20, 40 ֆռ. հրապը իլէ կիւնտէ 30-40 վալիօն վէ 80-100

արապա պուլտալ, 10-15 արապա տըր : վէ 8-10 արապա մըսըր պուլտալը ինմէքտէ տիր : Ֆաուշի. կա էնմէյօր :

ՄԱՍՆԱԻՐ ԴԱՍ

Օր. Տիրուհի Սահակեան վկայեալ Պոլսոյ Ամբրիկեան Գօլէճէն՝ կը փափաքի գասեր տալ երկու շաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ գիշերները հրիտտարդաց և օրիորդաց Բողո. քականաց ժողովասրահին մէջ :

Փափաքողք դիմեն առ օրիորդն, վառնա Ա. Թալ, թիւ 134 :

ՀԱՅ - ՌՈՒՄԱՆ

ՏԱՐԵՑՈՅՑ

1897

ՅՈՒՍԱՆԻՆ

Կալացի Արթ. Տէր Ղեւոնդ փա. փազեանի հայ-ուսմաներէն տարե. ցոյցը որոյ մասին արդէն տեղե. կուլթիւն տուած ենք մեր ընթեր. ցոյցներուն, պիտի հրատարակուի ալս օրեր : Տարեցոյցը կը պարու. նակէ յամանակագրութիւն մը ըն. դարձակալ, Համաշու գիտելիք ի վերայ տօմարին Հայոց, աւելի ճոխ քան անցեալ տարիներ, Ռ. տանաւոր մը, Բուռն Օրացոյցը, որ 110 երես է և Գաւերաւս մը որ կը նկարագրէ Հայաստանի վեր. ջին տիւրս անցքերը :

Ամբողջ տարեցոյցը 380-400 երեսէ բաղկացած է կը պարունակէ 25 ի չափ պատկերներ և պիտի ծա. խուի հետեւեալ պիւնրով :

Պարզ թղթակալ, 1 ֆրանգ Լաթակալմօղկենկար շրթաւք. ներով, 1,5 ֆր.

Փառակալմօղկենկար, 2 ֆր.

Գնէլ փափաքողները պարտին Տարեցոյցին արժէքը զրկել հեղի. նսկին :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Գոհացուցիչ պայմաններով կը հայթայթէ Հայ, Անգլ. Գաղ. և այլ լեզուա. դասագրքեր, դըպ. րոցի և գրասենեակի զանազան պի. տոյք՝ թուղթ, գրիչ, զօրիկ պետ. րակ, պահարան և ուրիշ այլ և այլ նիւթեր : Գրեանց ցանկը՝ դպրոցաց ձրի կը տրուի : Դիմել Մ. Խաչիկ. եանի, Օթէլ Պուլկարիա թիւ 8 :

ՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ

ԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՊՈՒԼԿԱՐ ԼԵՃՈՒՆ

Որոյ համար բացուած է բաժնոր. դազրուլթիւն 4 լէվ բաժնէգնով, կանիլի վճարելի : Բաժանորք ա. մեն շաբաթ պիտի ստանան պրակ մը : Դիւքը որ Ֆիլիպէ պիտի հրա. տարակուի, ամբողջանալէ յետոյ պիտի ծախուի 8 լէվ : Բաժնոր. դազրուլթիւն համար դիմել Մ. Խա. չիկեանի, վառնա Օթէլ Պուլկարիա թիւ 8 :

ԱՃԷՄ 2ԱՅԸ

Իւշ չէլիտ, ուլէտ վէ ուճուպ. վառնտա, Ապաճըր սօգաղըն. տա : Սիմին Մարինեանըն սիկա. րա քեաղըտը ֆապրիգասընա միւ. րաճաթ օլընա :

Թէճրիւպէ իշիւն պիր քէրէ ա. լընը վէ հօշնուտ գալաճագսընը :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

ՄՐՃԱՐԱՆ - ԴԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆ

ԵՒ ՃԱՇԱՐԱՆ

«ՄԱՍԻՍ»

Ալէքսանտրովսկա փողոց, թիւ 3537 (ՌՈՒՍԱՆԻՆ)

Մաքրուլթիւն, աթանութիւն և գոհացուցիչ պասսարիութիւն. ալս երրեակ յատկութիւնները, անհրաժեշտ նմանօրինակ լաւագոյն հաստատութիւններու, ամեն կեր. պով յանձնարարելի կը դարձնեն Տ. Ռնիկ Թ. Բէշիլեանի Մաւսիւր տե. ղացի և գաղթական ազգայինն. րու :